

<https://doi.org/10.28925/2311-259x.2023.3.2>
УДК 821.161.2-1.09"19"

Валентина Біляцька

Національний технічний університет «Дніпровська політехніка»
просп. Дмитра Яворницького, 19, Дніпро, 49005, Україна
 <https://orcid.org/0000-0003-4532-2268>
valentina.p@i.ua

Людмила Ромас

Національний технічний університет «Дніпровська політехніка»
просп. Дмитра Яворницького, 19, Дніпро, 49005, Україна
 <https://orcid.org/0000-0003-1755-5857>
nushalansberg@gmail.com

«ДЕСЬ В ДАЛИНІ ЛИШИЛИСЬ РІДНІ НИВИ»: МОТИВИ ЗБІРКИ «100 ПОЕЗІЙ» БОРИСА ОЛЕКСАНДРОВА-ГРИБІНСЬКОГО

Актуальність дослідження зумовлена потребою осмислення й переосмислення творчості поетів української діаспори, а саме творчості Бориса Олександрова-Грибінського. Предметом дослідження є своєрідність звучання мотивів у збірці «100 поезій». Мета цієї статті — виявити розмаїття мотивів збірки «100 поезій» Бориса Олександрова-Грибінського і дослідити специфіку звучання ностальгійних мотивів, пов'язаних із зовнішньою та внутрішньою еміграцією поета. Особливий акцент робиться на складності виходу за межі сильної меланхолійності та нового осмислення поетом-емігрантом старшого покоління історії й України в історії. Борис Олександрів-Грибінський залишив на батьківщині частину свого життя, близьких людей, тому й з'являлися тужливі, чуттєво-емоційні вірші. Уможливили дослідження біографічний і культурологічний методи, завдяки яким було з'ясовано генезу мотивів та оцінено їхню художню своєрідність.

Результатом дослідження є висновки про те, що лірика Б. Олександрова-Грибінського зі збірки «100 поезій» демонструє одночасно як оптимістичні, так і песимістичні настрої автора, а також те, що поет уміє захопити і романтичним віршем, і віршем громадянського звучання, і віршем-спогадом про повсякдення рідного краю, про причини, через які він торував нелегкий шлях еміграції. Трагічною для поета стала «туга за сонцем», розлука з Україною. Живучи в Канаді, він так і не зміг остаточно відокремитися від батьківщини, тому його ностальгійна лірика часом уподібнюється до любовної. У збірці переважають ностальгійні мотиви, у їхній основі — враження від пережитого під тягарем радянської системи, почуття туги й печалі, оприявлені в снах і спогадах, розлука з рідною землею і родиною (в автора — з матір'ю). Найголовнішим прийомом у поета є антитеза, яка увиразнює відтворення тієї боротьби, що точилася в душі автора й була зумовлена вимушеним виїздом за кордон.

Із такого ракурсу поезії збірки ще не розглядалися, у цьому й полягає новизна розвідки. У перспективі варто дослідити й інші мотиви збірки, можливо, не такі виразні.

Ключові слова: лірика; ностальгія; Україна; мотив; еміграція; інтимна лірика.

Збагнути в усій повноті неповторний мистецький почерк, оригінальну художню реальність і мрійливість Б. Олександрова-Грибінського не допоможуть навіть поетичні настанови його збірок «Мої дні» (1946), «Туга за сонцем» (1967), «Колокруг» (1972), «Камінний берег» (1975), «100 поезій» (2003) — «Як складати вірші», «Перетворення», «Кредо». Слушним є визначення Г. Костюка:

Увійти в поетичний світ поета справа не легка. Не легка навіть для людини, що все своє життя читає і любить поезію. Надто це складна, непостійна у формах і вередлива в настроях галузь людської творчої психіки. Поезії надають великого значення в пізнанні людини, у формуванні людської свідомості і самопізнання. (Костюк, 1982)

Ім'я Б. Олександрова-Грибінського, українського поета, редактора, автора гумористичних оповідань, члена ОУП «Слово», досі мало відоме широкому читацькому загалові, але в літературному процесі українського зарубіжжя він посідає чільне місце. І. Качуровський зазначає, що на початках своєї творчості цей поет «стояв десь посередині між Рильським та Сосюрою», а потім створив власний стиль із розумінням «єдності європейської культури» (Качуровський, 1992). Його літературні зацікавлення багатожанрові й багатопредметні, ми ж зосередимо увагу на одному з головних аспектів творчості поета, додамо деякі штрихи до його літературного портрета, спробуємо «увійти в його поетичний світ».

Завдяки дружині Б. Олександрова-Грибінського, письменниці Світлані Кузьменко, його творчість повернулася в Україну й усе частіше стає об'єктом

досліджень науковців. Потребують вивчення також його журналістська, редакторська, наукова, перекладацька, бібліотечна діяльність. Справді, сьогодні поет «повертається» в Україну після фізичної смерті, а колись він і його батько виїжджали за кордон, побоюючись нових репресій, точніше, рятуючись від неминучої загибелі. Переїхали вони в Канаду вже з табору переміщених осіб в Австрії, оскільки батька репресували 1937 року, протримали в підвалах НКВД цілих два роки, а потім відпустили, бо справа про антирадянську діяльність так і не була доведена до кінця. Поет писав:

В незнаний світ пливе мій вутлий човен,
А моря глиб за валом котить вал...
У світі хвиль заплівся місяць повен,
То засія, то згасне, як опал...
Грай, море, грай! Коти зелені гриви,
Благослови – на втіху чи на згин!
Десь вдалині лишилися рідні ниви,
А чужина гіркава, як полин...
(Олександрів, 2003, с. 31)

До вивчення творчої спадщини Б. Олександрова-Грибінського долучилися В. Базилевський, М. Гарасевич, І. Качуровський, Ю. Клен, М. Слабошпицький, Н. Солонська, Л. Череватенко, Ю. Шерех та інші. Мотиви ж збірки «100 поезій», яка вийшла 2003 року, перебувають поза науковою рефлексією. Є згадка лише про поезію «Мрія» із цієї збірки в статті І. Накашидзе «Мотив ностальгії в україномовній поезії Канади» (Накашидзе, 2020).

Наскрізна й болюча тема творчості Б. Олександрова-Грибінського — любов до Батьківщини, любити яку довелося на відстані. Основними мотивами його поезій є «туга за сонцем» і віра в повернення на Батьківщину. «Спершу поет намагався переконати себе, що вони повернуться і помстяться за всі свої біди, кривди, болі, — так вірилося. Але з часом ця віра занепадає, зникає і на зміну їй приходять нова філософія буття» (Череватенко, 2003, с. 138). Цей мотив починає звучати в його поезіях уже з 1944 року, тим більше, поет знає, що вже ніколи не повернеться в Україну:

А тепер — весна. До мого краю
Повертають знову журавлі.
Тільки я сірою блукаю
По чужій нерадісній землі.
Чи вернусь? Чи знову буревієм
Час розіб'є ніч оцю глуху?
Все мовчить... Лиш тихо вітер віє
Та дроті сумують при шляху. (2003, с. 35)

У віршах поет постійно протиставляє Батьківщину й чужину. Навіть коли автор розуміє, що в тій країні, яку вони з батьком залишили, не все так добре, усе одно вона краща від тої, у якій тепер перебувають. Вони мріяли обов'язково

повернутися на Батьківщину, але реальність була іншою. І про це йдеться в поезії «В морок ночі»:

І я бачу: блакиттю займається ранок,
І незламною вірою — звага в очах.
Ми вернемося! Чуєте — кличе світанок
І запалює сонце на дзвінких мечех?! (2003, с. 34)

Поет був закоханий у рідний край, і тому тема України, рідної землі є для нього сферою глибоко особистого, а поезії, присвячені рідній землі, безумовно, є ключовими для всієї творчості, тому й особливе місце відведене образу України, стражденної і прекрасної, у якій він проживав своє уявне життя:

Десь поміж зір сяли добрі очі,
І голоси роздзвінливі, пророчі
Мені давали силу знов і знов...
Ось у думках я бачу рідні лиця...
А з даліни заблагнена столиця
Мені світила банями церков. (2003, с. 35)

Осмилюючи поняття обов'язку, зради, вірності, Б. Олександрів-Грибінський доходить висновку, що Україна назавжди залишиться в пам'яті чи мрії:

Буде чутно вслухатися днина –
За морями, за зблисками криг.
Ти – жива, незамінна, єдина
Чи у мріях принесена з книг? (2003, с. 121)

Слова Людмили Сірик про творчість Євгена Маланюка і його візію України можна накласти й на бачення Батьківщини Б. Олександровим-Грибінським:

Попри критику деяких негативних рис національного характеру, поет сповнений любові до свого народу, мріє про його кращу долю. Цей факт, мабуть, вплинув на виразний дидактизм і профетизм його творчості. Україна як втрачена вартість — це не лише часопростір реального в минулому, це не лише джерело страждань, це також народний, історичний і водночас його власний міф, яким пройняте все життя ліричного героя. (Сірик, 2004)

Поет мріє про повернення додому, але розуміє й те, що, можливо, більше ніколи вже йому не побачити рідної землі:

Мов у білому сні,
Мої думи розмаяні,
Помарнованих сил
Нізащо не вернуть...
І пливуть мої дні,
То сумні, то осяяні,
Без керма і вітрил
Чужиною пливуть. (2003, с. 21)

Поета весь час супроводжує почуття самотності. Але якщо в юності автор шукав самотності, трохи пізніше любив самотність, у зрілому віці він уже її боявся, то насамкінець стверджував:

Я б не зніс самоти! Не кохав би вечірні заграви,
У далеких полях не леліав би душу святу...
Ні, я б серце моє від безсилої муки скривавив,
У просторах чужих я б навіки прокляв самоту.
(2003, с. 14)

Самота цвинтаря, відчуженість смерті — над цим замислювався поет, однак даремно його звинувачували в песимізмі, бо більшість його поезій — це спротив, а не відчай. Муза поета жила спогодами, але з минулим він прощався по-філософськи, з якимось сковородинівським настроєм:

О, не плач, моє серце! Крізь марево днів
Понеси мою тугу за грані і межі!
Знову чайкою рветься душа до степів,
Неспокійною думкою далі мережить.
(2003, с. 29)

І. Накашидзе, досліджуючи мотив ностальгії в україномовній поезії Канади, зазначила, що образ України — центральний у творчості україномовних поетів третьої хвилі еміграції. Здебільшого він зреалізований через вираження почуттів, психічного стану ліричного героя: «Провідним при цьому є почуття ностальгії, туги, печалі, що насамперед оприявнюються у формах снів, спогадів. При всій різниці поетичних систем, ідіостилів авторів різних поколінь діаспори “незмінним залишається зображення України як ідеалу, далекої мрії, про яку можна лише снити”» (2020, с. 54).

Б. Олександрів-Грибінський, маючи нерозривний зв'язок із Батьківщиною, прагнув з'ясувати причини трагедії як особистої, так і загальноукраїнської. Поступово, у процесі творчості, він виробляв власну громадянську позицію і намагався вижити в чужому йому світі. Свідченням цьому — поезія «Кредо»:

Крізь падіння, і зльоти, й поразки,
Крізь невіру, і святість, і гріх —
Я шукав незбагненої казки,
До якої немає доріг.
І непевний, вагальний, понурий —
Не меткий на шляху до мети —
Я щораз натикався на мури,
Де, здавалося, легко пройти. (2003, с. 55)

Хоч би як гарно, затишно й заможно було за океаном, та ніщо не могло замінити поетові Батьківщину. У його характеристиках і чужини, і українських полів відчувається запах і смак полину, але в першому випадку чужина гірка, наче полин, а в другому — сухі полини гірко пахнуть,

але нагадують поетові юність: «Гіркота. І на серці — нудьга полинева, / І незбулих надій на душі осідаюча муть...» (2003, с. 15). Ностальгійний мотив поєднується із журливим мотивом незворотності:

Буду сльози ронить,
буде вітер сніжинки мести.
Молодих моїх днів
не знайти, не знайти, не знайти. (2003, с. 67)

Б. Олександрів-Грибінський безмежно любив Україну, її ліси, степи, поля. Колись ця краса надихнула його на перші поетичні твори, а пізніше, згадуючи її, він так само, як і будь-який вимушений емігрант, хотів хоча б померти на рідній землі. Тому з такою любов'ю писав:

Там небосхили ясні —
Неба і золота гра...
Плнуть між кручами,
Цвітом квітучими,
Води Славути-Дніпра. (2003, с. 44)

«В українській еміграційній поезії система духовних вартостей трактується як психічна опора людини, як крила, що не дають їй упасти до деморалізованого світу — світу утилітаризму та прагматизму» (Сірик, 2004). Любов до Батьківщини і знання власної історії допомагали вимогливному до своїх творів поету оприлюднити тяжку тугу за Україною:

Завершилася путь. Наче пісня — сувора і славна.
Відпливає поет — залишає хвалу і хулу.
І затужить, заплаче за ним Ярославна,
Україна заплаче на древнім козацькім валу.
(2003, с. 50)

Інколи в поезіях Б. Олександрова з'являються песимістичні нотки:

Я вже дуже старий.
Мої очі вже чітко не бачать.
У померклих зіницях димить, догоряє мій вік.
Десь не дуже здаля
наді мною вже ворони кричуть.
Але я ще живий. Але я ще цілий чоловік.
(2003, с. 51)

Після кількох хвиль еміграції дуже багато українців опинилося за кордоном. Оскільки Б. Олександрів-Грибінський вів досить активний спосіб життя, то був знайомий із багатьма, знав їхні настрої, саме тому він писав про своїх друзів-емігрантів. Так створена людина, що сенсом її життя була, є і буде любов до Батьківщини, матері, дитини, і ця любов відображається у творах художньої літератури. У поезіях «Залишена», «1933» рідна мати поета, яка в некошене, столочене жито «впала підбитою птицею», асоціюється з усіма

матерями України, які страждали за своїх дітей через владу:

Матінко! Образе горя народного!
Он над тобою вже круки багрянні!..
От і діждалися гніву Господнього,
Лютого дня, що в Святому Писанні...
(2003, с. 39)

Об'єктом нашого дослідження є збірка «100 поезій», яка містить багато віршів про кохання. Часом дуже важко відмежувати їх від поезій, у яких звучить мотив любові до Батьківщини, мотив любові до матері. Яскравий приклад — «Сонет», де ліричний герой, що пережив вигнання, розмірковує над плинністю людського життя і згадує ту єдину й неповторну, яка залишилася далеко в Україні. Дуже важко визначити, про кого говорить поет — про Батьківщину чи про кохану дівчину: «Але в думках — як дивний самоцвіт / Мені гориш... І в сірій чужині / Тебе зову, творю тобі пісні» (2003, с. 19).

У кожній поезії Б. Олександрова-Грибінського особлива увага відведена мікрообразу очей, що є дзеркалом людської душі:

Я за те полюбив твої очі ясні,
Що задуму степів прочитав у зіницях,
Що бездонну блакить, а не далі сумні
В їх побачив криницях. (2003, с. 23)

Оскільки поет дуже любив творчість Володимира Сосюри, то можна віднайти деяку схожість у їхніх віршах, зокрема в образах і ритміці:

Я за те полюбив твої тихі пісні,
Що в них чую любов — молоду, безкорисну...
Що ці звуки і вечір цей знову мені
Нагадали Вітчизну. (2003, с. 23)

У триптиху «Музика», використовуючи музичну термінологію, поет пише про ті почуття, що сповнюють його душу і серце: біль, жаль, самотність. Перша частина триптиха — це пейзажна картина, яка виникає в уяві ліричного героя під час звучання музики й дуже нагадує тихий теплий літній вечір в Україні:

Це буде так: вечірні тихі луки...
А вдалині — зелені хвилі порт.
Ось: припадуть до клавіш білі руки
І продзвенить розпукою акорд. (2003, с. 27)

У першій частині триптиха ліричний герой начебто налаштований ще оптимістично, бо скрізь літо, буяють трави, пташки літають, а от друга частина, де перед читачем постає осінній пейзаж, уже не така життєрадісна:

Осипаються віти клена,
Гасне день за вікном.

А ти граєш мені Шопена —
Безгоміння кругом. (2003, с. 28)

І в першій, і в другій частинах наявний образ птахів. У першій це «чорні птиці» (тіні на заході сонця), що можуть повернутися в Україну, а в другій автор із птицями порівнює людські руки, що спадають у безвиході. Третя частина триптиха породжує в читача асоціації, пов'язані із зимовим холодом, із кінцем життя, хай не фізичного, але духовного. Уриваються звуки музики, німіє душа, гасне каганець на столі, змикається «хвилию темін». Трагізм ситуації, у якій опинився ліричний герой, — головна умова виникнення трагічних тем і образів у поезіях Б. Олександрова-Грибінського. Думається, що саме від них треба відштовхуватися, аналізуючи його твори. Вчитуючись у поезії емігранта, можна помітити, що об'єктом трагічного є сам ліричний герой без імені або сам автор чи трагічне почуття. У ліриці Б. Олександрова-Грибінського трагічне — це безпосереднє відображення участі ліричного «Я» в зіткненні з новими умовами життя на чужині. Але кожна нова поезія автора — то новий настрій, нове бачення світу. Ще живе в душі надія на якусь приготувану Богом зустріч, що змінить усе життя на краще:

І піду по панелях бродить,
А в вікні, у готичнім вікні,
Хтось чекатиме, може, в цю мить,
Усміхнеться нежданно мені. (2003, с. 30)

І таки зустрів поет свою кохану «в місті чужому», виховану на «чужих берегах, у просторах суворого світу», та й перестав нарікати на «долю круту», що його «на розпутті забула». Хоча прийнято вважати, що любов приходить весною, коли все квітне і пробуджується до життя, до Б. Олександрова-Грибінського вона прийшла восени, осяявши все в його житті «золотінню», червіньково-ясним світлом, хоча й трохи притіненим чужиною. Ліричний герой готував свою душу прийняти, обігріти майбутню єдину, велику і вірну любов, тому не хотів розпорозуватися й розмінюватися, він жадав справжньої, а не фальшивої любові:

То була золотінь, червіньково-ясна,
Синя далеч, переткана млою...
Але в тузі німій золота чужина
Не здавалась мені золотою. (2003, с. 40)

Вірші Б. Олександрова-Грибінського за характером ліро-епічні, бо поєднують емоційний (ліричний) і розповідний (епічний) рівні. У них епічний рівень — це зображення подій, героїв і ситуацій, а ліричний — вираження почуття ліричного героя або оповідача. Найголовнішим прийомом у поета є зіткнення-протиріччя, тобто антитеза, яка увиразнює відтворення тієї боротьби, що точилася в душі автора й була зумовлена

вимушеним виїздом за кордон. Мотив розлуки звучить і в поезії «Ну от і все». Як останній спогад про проминулу любов, ліричний герой спалив листи коханої в надії на те, що все забудеться:

Спали мої... І будем знову ми,
Як мандрівці, що стрілися на мості.
Нехай пливуть твої і мої дими
І, може, десь зйдуться в високості.
(2003, с. 41)

Багато поезій у творчій спадщині Б. Олександрова-Грибінського присвячено дружині, яка важила в його житті надзвичайно багато і без якої йому не сила було ступити й кроку:

Пелюстками звіваються дні...
Але ти в моїм серці — промінна.
Бо я знаю, що ти — при мені.
Бо я знаю, що ти — незамінна. (2003, с. 43)

У житті бувають різні ситуації. Інколи здається, що ти зробив неправильний вибір, бо чекав від своєї коханої людини набагато більше, і тоді приходиться гірко розчарування, після якого людям треба або розлучитися, або знайти в собі сили й побачити тільки найкращі риси в супутникові життя. Мабуть, подібна ситуація спіткала й Б. Олександрова-Грибінського. У поезії «Над морем» звучить саме цей мотив, мотив розчарування:

Запах моря гіркий,
Несподіваних бризків навала.
Певно, я не такий,
Як мене ти у мріях бажала. (2003, с. 89)

Мотив розчарування лунає і в поезії «Ноктюрн». Життя дало всьому свої оцінки. Ту, за яку колись хотів віддати все: небо, сонце, світ, — тепер ліричний герой бачить зовсім іншими очима й роздумує, чи варто повертатися в минуле:

І ось, німа, крадеться темнота...
Це листя, трави, квіти — все проснеться,
Засяє знов. Та тільки ти не та,
І я не той — хоч нам не так здається.
(2003, с. 110)

Світ кохання у творчості Б. Олександрова-Грибінського сповнений гами почуттів — від радісно-збентежених до сумно-елегійних. Своєрідним продовженням мотиву розчарування є поезія «Так ці слова...» Справді, повернути не можна нічого. Можна згадати, можна пожалкувати, але вороття назад немає:

О листопад, сумний порожній сад!
О ви, бліді, холодні виднокола!
Як мало що вертається назад!
Як часто не вертається ніколи. (2003, с. 109)

У поезіях про кохання ліричний герой Б. Олександрова-Грибінського постає то романтичним і закоханим юнаком, як, наприклад, у вірші «Листоноша», де юний хлопець ніяк не може зважитися на зізнання у своїх почуттях:

Цей провулок глухим кутом
Упирається в огорожу.
Я до тебе прийду з листом,
Бо інакше прийти не можу (2003, с. 68);

то зрілою людиною з великим життєвим досвідом, здатною до філософських узагальнень. За довгі роки, прожиті разом, люди добре пізнають одне одного, але коли кохання справжнє, то воно вимагає шанобливого ставлення до коханої людини й через сто років. В одній зі своїх поезій-роздумів автор намагається вирішити, як сказати «їй» про те, що зморшки біля очей не мають значення для тої людини, яка любить по-справжньому:

Як сказати тобі, що для тебе я трави стелю,
В пісні золото ллю,
наші будні прикрашую в шати?
Як сказати тобі, що тебе я незмінно люблю,
Як сказати тобі, що не треба нічого казати?
(2003, с. 58)

Красу цього почуття применшує хіба що туга, яка робить погляд коханих очей дещо сумнішим, але водночас від того й ласкавішим. Це почуття проніс ліричний герой через усе життя, але залишилися в пам'яті й спогади про миттєві зустрічі:

Довгі вії. Ліхтар за плечима.
Реклямові вогні голубі.
Ти мене просвердлила очима,
Посміхнулась — і зникла в юрбі.
Промайнула. І більше ніколи
Не зорили ні очі, ні сміх.
Тільки спомини душу кололи,
Неспокійні і звабні, як гріх. (2003, с. 70)

Дуже часто Б. Олександрів-Грибінський у поезіях використовує епіграфи, взяті з творів відомих у світовій літературі авторів. Роздумуючи над проблемою щастя, як колись це робив Г. Сковорода, він використовує слова з поезії «Блукаючі зорі» Шолом Алейхема про те, що щастя людини полягає в самому прагненні його відшукати. Автора цікавить питання, чи було щастя в його житті:

Що мені з цього неба, такого широкого,
Що на ньому хмарини, мов ті кораблі,
Коли я вже не той —
юнака вже нема кароокого,
Коли щастя пройшло —
чи його й не було взагалі? (2003, с. 80)

Підсумовуючи, можна зачитувати слова Мирона Левицького, друга поета, із передмови «Про автора» до збірки, яку поет підготував до друку, обрав свої найкращі твори, здав до друку, але не дочекався її виходу через трагічну загибель:

Поезії Б. Олександрівна не належать до спонтанно-емоційних виявів поетичних настроїв чи вражень, його творчість це глибоко пережита й передумана лірика, сповита спокійною мудрістю і зодягнута у філігранну форму поетичних картин, з дотриманням усіх норм поетики й літературної мови. Основним мотивом його поезій є туга за сонцем, тобто за батьківщиною. Поет знає, що ніколи не повернеться на Україну, і саме тому він думкою завжди «на тій межі, якої не дійти». (2003, с. 6)

Під час дослідження мотивів збірки «100 поезій» Б. Олександрівна-Грибінського з'ясовано, що цілісне її вивчення досі не було проведене. У збірці переважають ностальгійні мотиви, у їхній основі — враження від пережитого й побаченого під тягарем радянської системи, почуття туги й печалі, оприявлені в снах і спогадах, розлука з рідною землею і родиною (у автора — з матір'ю).

Логічним продовженням цієї студії може стати розгляд інших поетикальних аспектів збірки й усієї творчості письменника української діаспори.

Покликання

- Качуровський, І. (1992). Гумор української еміграції. *Сучасність*, 10, 152–162.
- Костюк, Г. (1982). Поетичний світ Марти Тарнавської. *Нові дні*, 12(394), 9–13.

- Левицький, М. (2003). Про автора. У Б. Олександрів-Грибінський, *100 поезій: Вибрана лірика (1943–1979)* (с. 5–7). Юніверс.
- Накашидзе, І. (2020). Мотив ностальгії в україномовній поезії Канади. *Канадознавство: філологічні візії. Кн. 2* (с. 54–73). Вежа-Друк.
- Олександрів-Грибінський, Б. (2003). *100 поезій. Вибрана лірика (1943–1979)*. Юніверс.
- Сірик, Л. (2004). Моральні аспекти української еміграційної поезії. *Слово і час*, 2, 20–24.
- Солонська, Н. (2022). Поети української діаспори: Борис Олександрів (цикл: «Художня література українських діаспор»). *Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського*. <http://www.nbuv.gov.ua/node/5892>
- Череватенко, Л. (2003). «Зумій життя новим налити змістом...» У Б. Олександрів-Грибінський, *100 поезій: Вибрана лірика (1943–1979)* (с. 136–149). Юніверс.

References (translated and transliterated)

- Cherevatenko, L. (2003). "Zumii zhyttia novym nalyty zmistom..." In B. Oleksandriv-Hrybinskyi, *100 poezii: Vybrana liryka (1943–1979)* (pp. 136–149). Universe.
- Kachurovskiy, I. (1992). Humor ukrainioi emihratsii [Humor of Ukrainian emigration]. *Suchasnist*, 10, 152–162.
- Kostiuk, H. (1982). Poetychnyi svit Marty Tarnavskoi [Poetic world of Marta Tarnavska]. *Novi dni*, 12(394), 9–13
- Levytskyi, M. (2003). Pro avtora [About the author]. In B. Oleksandriv-Hrybinskyi, *100 poezii: Vybrana liryka (1943–1979)* (pp. 5–7). Universe.
- Nakashydz, I. (2020). Motyv nostalgii v ukrainomovni poezii Kanady [The motif of nostalgia in the Ukrainian-language poetry of Canada]. *Kanadoznavstvo: filolohichni vizii. Vol. 2* (pp. 54–73). Tower-Druk.
- Oleksandriv-Hrybinskyi, B. (2003). *100 poezii. Vybrana liryka (1943–1979)* [100 poems. Selected lyrics (1943–1979)]. Universe.
- Siryk, L. (2004). *Moralni aspekty ukrainioi emihratsiinoi poezii* [Moral aspects of Ukrainian emigration poetry]. *Slovo i chas*, 2, 20–24.
- Solonska, N. (2022). Poety ukrainioi diaspory: Borys Oleksandriv [Poets of the Ukrainian diaspora: Borys Oleksandriv] (series: "Fiction of the Ukrainian Diaspora"). *V. I. Vernadsky National Library of Ukraine*. <http://www.nbuv.gov.ua/node/5892>.

Valentyna Biliatska

National Technical University "Dnipro Polytechnic", Ukraine

Liudmyla Romas

National Technical University "Dnipro Polytechnic", Ukraine

"SOMEWHERE IN THE DISTANCE THERE ARE NATIVE FIELDS REMAINED": MOTIFS OF THE COLLECTION "100 POEMS" BY BORYS OLEKSANDRIV-HRYBINSKYI

The relevance of the study is determined by the need to understand and rethink the literary works by poets of the Ukrainian diaspora, namely the works by Borys Oleksandriv-Hrybinskyi. The subject of the study is the originality of the motifs in the collection "100 Poems". The purpose of this article is to determine the variety of motifs in the collection "100 Poems" by Borys Oleksandriv-Hrybinskyi and to investigate the specifics of the nostalgic motifs related to the reasons for the poet's external and internal emigration. Special emphasis is placed on the difficulty of going beyond strong melancholy and a new understanding of history and Ukraine in history by the emigrant poet from an older generation. Borys Oleksandriv-Hrybinskyi left a part of his life, and people close to him in his homeland, which is why sad, sensual and emotional poems appeared. The study was made possible by biographical and cultural methods, thanks to which the genesis of the motifs was clarified, and their artistic originality was assessed.

The result of the research is the conclusion that the lyrics of B. Oleksandriv-Hrybinskyi from the collection "100 Poems" demonstrate both the optimistic and pessimistic moods of the author, as well as the fact that the poet is able to captivate with both a romantic poem and a civil-sounding poem, and a poem — a memory of the everyday life of his native land, about

the reasons that led to the difficult path of emigration. The “missing the sun” and separation from Ukraine became tragic for the poet.

Living in Canada, he was never able to completely separate from his homeland. Therefore, his nostalgic lyrics are sometimes likened to love lyrics. The collection is dominated by nostalgic motifs, based on the impression of what was experienced under the burden of the Soviet system, feelings of longing and sadness manifested in dreams and memories, and separation from the native land and family (the author’s mother). The most important device that the poet uses is antithesis, which expresses the reproduction of the struggle that was going on in the soul of the author and was caused by the forced departure abroad.

The poetry of this collection has not yet been considered from this perspective, and that is the novelty of the investigation. In the future, other motifs of the collection, perhaps not so expressive, can be explored.

Key words: lyrics; nostalgia; Ukraine; motive; emigration; intimate lyrics.

Стаття надійшла до редколегії 29.06.2023